

WAARIN ZIJN PASTORES PARTNERS IN EEN ALGEMEEN ZIEKENHUIS?

PASTORES BIEDEN ZORG VOOR DE ZINBELEVING

➤ **De spirituele dimensie**

Een pastor staat voor de spirituele dimensie. Dit is één van de 4 pijlers die de holistische mensvisie ondersteunen. De pijlers zijn ons bekend: de fysieke, de sociale, de psychische en de spirituele pijler. Binnen de zorg is het vrij gemakkelijk om te onderscheiden wat de verschillende pijlers inhouden, behalve de spirituele pijler die vaak eenzijdig ingevuld wordt door geloof of levensbeschouwing.

Hoe kan je deze pijler in woorden vatten en verstaanbaar maken?

Ik probeer dit even aan de hand van enkele concrete vragen:

Welke betekenis kan ik geven aan wat me overkomt, aan mijn ziek zijn: zowel voor mezelf alsook in relatie met anderen?

Van waaruit neem ik beslissingen omtrent mijn behandeling?

Waar haal ik betekenis, hoop en kracht uit?

Welke openheid heb ik voor het transcendente, voor wat mij overstijgt?

De pastor brengt expliciet deze dimensie in de zorg aanwezig.

➤ **De werking van de spirituele dimensie**

Waar het gesprek van een pastor soms lijkt op een 'gewone babbel' is dit een gesprek waarbij gepeild wordt naar de zinbeleving van de patiënt en zijn context. De zinbeleving geeft aan in welke mate zingeving, geloof of spiritualiteit aanwezig zijn en een helende, een hinderende of beslissende rol spelen bij de ziekte of behandeling.

Het helpen ontdekken van deze spirituele kracht vraagt van de pastor professionaliteit doorheen het luisteren en spreken.

Vertrouwen en empathie zijn hier de basis.

➤ **De spirituele dimensie die verbindt**

Het spirituele is verbonden met alle andere dimensies en hoezeer het spirituele ook uit het gezichtsveld blijft, toch is deze pijler aanwezig. Je kan het omdraaien: waar er aandacht is voor de spirituele dimensie, juist daar komen ook alle andere dimensies ten volle aan bod. Een pastor krijgt dan ook vaak heel concrete vragen of opmerkingen die feitelijk bedoeld zijn voor andere disciplines maar die omwille van het verbindende van de spirituele dimensie hier aan bod komen.

In deze context is de pastor diegene die vragen opvangt die een antwoord kunnen krijgen binnen een andere discipline. Onverwacht misschien, maar het spirituele activeert vaak een interdisciplinaire aanpak van patiënten.

➤ **Geworteld en geschoold in de christelijke traditie**

Waar pastores uitdrukkelijk op zoek gaan naar de helende kracht van zingeving, geloof en spiritualiteit in een ziekteproces is de pastor diegene die vertrekt vanuit de christelijke traditie. Dit is zijn biotoop en het is goed en noodzakelijk dat een pastor zich hierin verdiept en zich hierin thuis voelt. Het thuis zijn in deze traditie maakt de pastor authentiek.

Dit thuis zijn in, het geschoold zijn in de christelijke traditie is echter geen beperking. Dit geeft de pastor de taal en de inzichten om de spirituele dimensie, ook bij niet gelovigen, woorden te geven en op het spoor te komen.

Dit zal dan een aanleiding zijn om op weg te gaan of om iemand van een andere levensovertuiging aan te spreken voor een verdere begeleiding.

PASTORES DRAGEN BIJ TOT DE ZORG OP VERSCHILLENDE DOMEINEN

Waar het christen-zijn ten diepste beleefd en geleefd wordt zien we, in tegenstelling met de spontane perceptie binnen onze samenleving, mensen opstaan die elkaar appelleren om het beste van zichzelf te geven. Geloven staat voor een mensbeeld waarbij we onze plaats in de samenleving niet moeten verdienen en economisch verantwoorden. Voor wie gelooft krijgt elke mens een unieke en zinvolle plek in het samenleven. Ook wanneer je oud bent, ook wanneer je ziek bent, ook wanneer je gehavend bent.

Dit is een dynamische en positieve mensvisie.

Vanuit deze visie is de pastor, naast de zorg voor de patiënten, ook nog een partner voor het algemeen ziekenhuis op andere domeinen.

➤ **Naar patiënten en hun omgeving**

Het gebeurt echt wel regelmatig dat er doorheen een gesprek met een patiënt en eventueel ook de familie er nogal wat informatie komt waarvan ik op het eerste moment wel even denk: dit hoeft niet allemaal bij mij terecht te komen.

Meestal gaat dit over hoe patiënten en hun naasten zich bejegend voelen door de verpleegkundigen, artsen, paramedici, de hoteldienst, enz., ook de administratie komt aan bod. Er komt dus nogal wat vertrouwelijke, ja zelfs gevoelige informatie bij een pastor terecht.

En natuurlijk... weten we best dat de beleving niet altijd overeenstemt met de realiteit maar de vraag is wat je hiermee kan doen?

Ik zou kunnen stellen dat een pastor vanuit een vertrouwelijke relatie vooreerst:

- ✓ **vanuit vertrouwen: zicht op de relatie patiënt-voorziening**
verder zal de pastor hiermee op weg gaan en op de eerste plaats de betrokken mensen aanspreken. Hierdoor kan er richting gegeven worden en meestal komt dit de samenwerking ten goede. De pastor is diegene die vaak 'ongezien' de bejegening van de patiënten en hun naasten bijstuurt.
- ✓ **Teamwerking**
Soms loopt dit alles niet zo vlot en dan is er de pastor die 'bruggenbouwer' wordt. Er worden nogal wat situaties beluisterd en verruimd en in hun juiste context geplaatst ten voordelen van de organisatie, artsen, medewerkers en diensten. De pastor is hier ook vaak diegene die 'in stilte' een arts, een verpleegkundige, een medewerker aanspreekt om een probleem aan te pakken.
- ✓ **Bruggenbouwer**
Een pastor zal meestal naargelang de dringendheid van een vraag zijn werkschema aanpassen. In deze zin is een pastor vlot inzetbaar voor de opvang in een crisissituatie.
Anderzijds is een pastor, vanuit zijn specifieke aanpak, diegene die meegaat en langdurig mee kan ondersteunen.

✓ **Crisisopvang & langdurige begeleiding**

Naast crisisopvang en langdurige begeleiding is er ook de rouwzorg.

Deze gebeurt in heel wat omstandigheden en gaat van de zorg bij het afsterven van een foetus tot bij volwassenen.

Een belangrijk element hierin blijft het aanbieden van een ritueel.

Het sacrament van de ziekenzalving (=met een priester), de ziekenzegen (waarvoor de pastor zelf zorgt) of een ritueel rond het ziekbed of het sterfbed.

✓ **Rouwzorg en rituelen**

➤ **Naar de medewerkers toe**

Ook naar de medewerkers toe neemt de pastor een rol op binnen een algemeen ziekenhuis. Hoe vaak gebeurt het niet dat de pastor 'tussendoor', op allerlei plaatsen in het ziekenhuis aangesproken wordt door verpleegkundigen, artsen en andere medewerkers. Meestal is de drempel echt niet hoog. Er valt ook weinig te winnen of te verliezen als je een pastor aanspreekt.

✓ **Aanspreekpunt**

De pastor is thuis in het zorgzaam omgaan met mensen en dus een goede partner in de zorg voor de zorgende. Hij is diegene die tijd kan nemen om ongepland te luisteren naar wat de medewerkers bezighoudt en vooral wat hen belemmert om ten volle aanwezig te zijn bij hun opdracht.

✓ **Zorg voor de zorgende**

In de lijn van al het vorige is een pastor vaak goed geplaatst als vertrouwenspersoon.

✓ **Vertrouwenspersoon**

Doorheen deze nauwe verbondenheid met de medewerkers en de heel eigen kijk naar de zorgverlening is de pastor de geschikte persoon voor het aanleren van de eerstelijnszorg m.b.t. de spirituele dimensie.

✓ **Eerstelijnszorg spirituele dimensie aanleren**

Graag wil ik nogmaals benadrukken dat de pastor vanuit zijn functie medewerkers stimuleert en helpt om te zoeken naar constructieve oplossingen. Heel concreet wil dit zeggen dat er telkens gezocht wordt naar groeipunten, zowel voor de medewerker als voor de organisatie. In deze zin is de pastor als een gezonde, kritische aanwezige binnen de organisatie.

✓ **Constructief werken**

➤ **Naar de voorziening toe**

Uit al het voorgaande is het duidelijk dat de pastor goed geplaatst is om de temperatuur binnen de instelling te registreren.

✓ **Thermometerfunctie**

Vaak ongezien maar reëel aanwezig draagt een pastor bij tot een cultuur van positiviteit. Dit gebeurt vooral door het opvangen van frustraties en het aanzetten tot gesprek en positieve acties.

- ✓ **Bijdrage tot een cultuur van positiviteit**
De pastor is de aangewezen gesprekspartner om samen met het beleid op zoek te gaan naar een hedendaagse vertaling en hertaling van de christelijke boodschap.
- ✓ **Vertaling en hertaling van christelijke identiteit**
Zo ook mede verantwoordelijk voor de concrete uitbouw en invulling van een ruimte waar er plaats is voor stilte, meditatie en gebed.
- ✓ **Uitbouw ruimte voor stilte, meditatie, gebed**
En tot slot is de pastor een belangrijke partner waar het gaat over ethische reflectie. Hoe vaak wordt onmacht, een frustratie of een klagen van een medewerker niet vertaald naar het juiste onderwerp. En vaak komen we bij de zoektocht van medewerkers naar het zinvol en menswaardig omgaan met het leven en het sterven. Hoe kan een medewerker een gesprek op gang brengen?
- ✓ **Partner voor ethische reflectie**